

Abdurrahman Abdi Paşa

Budin müdafaasında şehit olduğunda 80'lerindeymiş. Askeriye'den çıkıp, yüксеle yüксеle, Bağdat valiliği, Bosna valiliği yaptığına göre kıymetli bir adam olmalı. İçeride 16000 askerle, dışarıdaki 90000 kişiye 2.5 ay dayanmış. Sonunda elinde kılıcıyla şehid olduğunu Budapeşte'deki müzede okumuştum. Bugün İslam Ansiklopedisi'nde de karşılaştık.

İA maddesi şehid olduğu yerdeki bir kitabeden bahsediyor. Bunu hiç duymamıştım. Bunu bilseydim, gider, bulur, bir Fatih okur, belki de ağlardım. Neyse, bir sonrakine inşallah.

Böyle adamların hayatını okuyunca, insanın şimdikilerden umudu keseceği geliyor. Tarihçi niyetine İlber Ortaylı'yla oturak alemi. Bir adamın o kadar şovmenlik yapıp, bir yandan da *tarihçi* kalabilmesi bize mahsus bir hadise. Kendisi hakkında Hakan Erdem'in Tarih-Lenk'inde bir bölüm vardı. Abartılacak bir adam değil diyor, özetle.

Tepeden bakan ekabir takımının görüldüğü kadar iyi olmadığını, daha doğrusu bu tepeden bakma hastalığının sebebinin kendi eksiklerini örtmek olduğu genel kanaatimdir. Kendim de biraz öyle sayılabilirim, yani, birilerine laf sokmaya başlamışsam kendimdeki bazı eksiklerin sıkıntısından kaynaklanıyordur. Velakin (bakın) bunu itiraf edecek kadar da kendimi bilmeye çalışıyorum.

Bilgi insanı ezer. Bizim meslekte böyle ve gördüğüm kadarıyla ayrıntının mühim olduğu diğerlerinde de. Bir zaman Devlet Arşivlerinde çalışan bir Osmanlı Dili uzmanıyla tanışmıştık. Dili en iyi bilen üstadlardan biri olduğunu söylediler. Adamcağız bize ayrıntılı ayrıntılı kırk dakika kadar gef (☒) harfinin keşidesinin, hangi durumda ne anlama geldiğini anlattı. Dışardan bakıldığında harci alem bir memur gibi duran ufak tefek adamcağız, muhtemelen bu *afratafra* tarihçiden daha iyi Osmanlı dili okuyordur. Tabii ki tarihçinin tek vazifesi dil bilmek değil, başka hünerleri de olmalı ve bu ikisini birbiriyle mukayese edemeyiz. Velakin adamın duruşu bende bu afralı tarihçilerden daha büyük saygı uyandırmıştı.

Ortaylı Türklerin pratik zekalı ve derinlikten uzak olduğundan şikeste lakin kendisi de bunun tipik örneği.

İşi *show business* olanın böyle derinlikten ve sıklıktan şikayeti biraz tuhaf kaçıyor. Kapağında Ortaylı namı yazılmış bir kitap okumaya çalıştım geçenlerde, Topkapı Sarayı'nı mı anlatıyordu, öyle bir şey. Kitap değil de, sanırım konuşmasının transkripsiyonu. Yazıdan, kalıcılıktan, derinlikten şikayet eden adamın üstüne ismini basmaya utanacağı bir kitaptı. Sonra vay efendim Türkler neden böyle? *Hocası* böyle olursa, gerisi de öyle oluyor.

Adamın falanca muhabire şunu demiş olması, filancaya şöyle laf etmesi mühim değil. Şikayet ettiği konuları milletle ağız dalaşına girerek çözeceğini düşünüyorsa saf, yok bilerek yapıyorsa kötü demektir. Adam gibi iki kitap yazacağına, *tarihin yatak odası* kabilinden laf salatalarıyla ömür tüketen insanın, titri ne olursa olsun, karanlıktan şikayete hakkı yok. Neticede o karanlıkta gemisi yürüyenlerden biri.

Karşı tarafın sığılığında şikayet etmen seni otomatikman derin yapmaz. Biriyle kayıkçı kavgasına giriyorsan, en iyi ihtimalle aynı denizin aynı koyundasındır. Sığılıkta.

Osmanlı tarihinin bende meydana getirdiği etki, güzel bir kadın gören ancak onun *erişilmez* olduğunu bilen adaminkine benziyor. Geçmişe baktığımda, Belgrad'ın *Kalemeydanı* veya Budapeşte'nin Güllü Baba türbesi, bir zamanlar buraya gelmiş ecdad gibi *yeniden* gelebilmek arzusu uyandırıyor. Ancak bunun uygun olmadığını, *medeni* olmadığını, her hoşlandığın kadını kucaklayıp götürmeyeceğini de her daim hatırlamak gerekiyor. Bir de, *artık o devirlerin geçtiğini*.

Hayal kurmak serbest tabii. Budapeşte'nin kiliseyken camiye ve sonra tekrar kiliseye çevrilen Matyas Kilisesi'nin kiblesinin ne tarafa düştüğünü ve Belgrad'ın yeni inşa edilen yeşil kubbeli Aziz Sava Kilisesi'nin Ayasofya'ya ne kadar benzediğini düşünmek serbest. Hayallerden mesul değiliz. Günahı yok.

Velakin bunların gözümüzü karartmasına, peşinden gidemeyeceğimiz planlar kurdurmasına da mani olmak gerekiyor. Yürütmenin başını aşk sarhoşu eden gelişmeler olsa da, *Osmanlı'yı yeniden kurmak* bugün artık ham hayal. Dünyanın Westphalia düzeninden sonra fetihçiliğin zorlaştığını ve tarihi geriye sarmanın imkanı olmadığına göre, bizim bu rüyalarla ancak kendimizi kandıracağımızı görmek de lazım. Kalbimizin bu hülyalarla dolu olması, aklımızın gerçekleri görmesine engel değil.

Bizde hamaset seline aykırı gideni pek sevmezler. Herkes Çanakkale'ye ağlarken, yüz senedir iflah olmayışımızın sebebi olan ve bir nesli, eğitilmiş ve çok kıymetli bir nesli savaş meydanında bıraktıran o Harb-i Umumî'nin övünülecek değil, dövünülecek bir savaş olduğunu söylerseniz, küserler. Bizi o savaşa sokanların, engel olma imkanı olduğu halde olmayanların *kahraman* değil, hain kadrosunda yer alması gerektiğini söylerseniz kötü olursunuz. Öldüğüyle övünen bir millet bu.

Hızımı almış yazıyorken karım yanıma geldi ve merhum MacBook bilgisayarından da bahsetmemi istedi. Ben de bahsedeyim bari. MacBook iyiydi, hoştu, ama 2013 senesinde kablolu aksamı rahmetli olunca kullanılamaz oldu. Biraz da yavaşladı tabii. Ah MacBook Ünlü.
